
Odkrycia i prace konserwatorskie.

Ochrona Zabytków 13/1-4 (48-51), 97-98

1960

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

torów w aktualnej problematyce i technicznych możliwościach konserwacji drewna w obiektach zabytkowych oraz zapoznanie pracowników nauki, techniki i przemysłu z podstawową problematyką konserwatorską, a także poinformowanie o podejmowanych zagadnieniach i pracach przez instytucje zajmujące się aktualnie w Polsce sprawami konserwacji drewna i nawiązanie kontaktów między tymi placówkami a konserwatorami; wreszcie przedmiotowa i krytyczna ocena dotychczasowych osiągnięć oraz systematyczne uporządkowanie całości zagadnień, związanych z konserwacją drewna dla ułatwienia dalszej organizacji badań i eksperymentów, umożliwiających wypełnienie istniejących luk technicznych. Program pierwszego, wstępnego dnia konferencji obejmował zwiedzanie placówek i pracowni, zajmujących się zagadnieniami drewna w zakresie bezpośrednio związanym z problematyką konserwatorską oraz zapoznanie się z przygotowaną literaturą przedmiotu. Dwa dalsze dni obrad, których otwarciu i podsumowaniu dokonał dyrektor Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków doc. dr K. Malinowski, przeznaczone były na referaty i dyskusję. Wygłoszono 21 referatów, których prelegentami byli m. in. prof. dr R. Cebertowicz, mgr W. Domaśławski, dr J. Dominik, doc. dr H. Jędrzejewska, doc. dr R. Kowalik, doc. dr H. Krach, prof. R. Kozłowski, prof. dr F. Krzysik i in. Omawiana w referatach tematyka dotyczyła zarówno problematyki historycznej, artystycznej czy naukowo-technicznej, jak i właściwości i metod badania drewna, zmian zachodzących w drewnie pod wpływem rozkładowych procesów fizyko-chemicznych oraz szkodników jak pleśnie, grzyby i owady, dalej zasad i metod zabezpieczania i konserwacji drewna a także zastosowania różnych tworzyw i impregnatów oraz materiałów powstających z przerobu masy drzewnej. Na tle przykładów zaczerpniętych z archeologii i architektury, z malarstwa, rzeźby i rzemiosła artystycznego, ze sztuki ludowej i etnografii omówiono również szereg zagadnień z pogranicza estetyki konserwatorskiej i wystawiennictwa muzealnego. Obok konserwatorów, w konferencji wzięli czynny udział pracownicy Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego i Instytutu Chemii Organicznej w Warszawie, Politechniki Gdańskiej, Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu, Uniwersytetu im. M. Kopernika w Toruniu oraz szeregu innych. Udział około dwustu osób i ożywiona dyskusja licznych uczestników stały się wyrazem aktualnej potrzeby konferencji, której motorem była doc. dr H. Jędrzejewska. Orga-

nizatorzy podejmują prace; materiały konferencji przygotowywane są do powielanej publikacji przez Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków.

MUZEA

Dnia 1 maja 1960 r. zostało otwarte Muzeum w Zielonej Górze w gmachu przy al. Niepodległości 15. Ekspozycja składa się z pięciu stałych działów wystawowych: archeologii, etnografii, sztuki i historii oraz działu winiarstwa. Dyrektorem Muzeum Okręgowego jest mgr K. Felchnerowski.

Dnia 16 maja 1960 r. odbyło się uroczyste otwarcie Pałacu na Wodzie w Łazienkach jako oddziału Muzeum Narodowego w Warszawie, poświęconego kulturze epoki Oświecenia w Polsce. W otwarciu udział wzięli Minister Kultury i Sztuki T. Galiński i przewodniczący Stołecznej Rady Narodowej J. Zarzycki oraz przedstawiciele placówek dyplomatycznych i licznie zaproszeni goście ze świata kulturalnego, prasy, radia itd. Pałac na Wodzie w Łazienkach został po zniszczeniach wojennych odbudowany w ciągu ostatnich lat według projektu konserwatorskiego i pod nadzorem inż. arch. Dąbrowskiego; kustoszem nowo otwartego oddziału Muzeum Narodowego jest mgr M. Kwiatkowski.

Dnia 5 czerwca 1960 r. Przewodniczący Rady Państwa A. Zawadzki dokonał otwarcia Muzeum „Domu Kopernika” w Toruniu, przy ul. Kopernika 15. Ustalony dzięki badaniom prof. dr K. Górskiego, rodzinny dom Mikołaja Kopernika został, po wykonaniu prac konserwatorskich, zamieniony na Muzeum jego imienia.

Dnia 13 czerwca 1960 r. nastąpiło uroczyste przekazanie przez Prezydium Rady Narodowej m. Krakowa Muzeum Narodowemu w Krakowie nowego budynku przy ul. św. Marka 17, przeznaczonego na bibliotekę i archiwum oddziału Muzeum im. Czartoryskich. Przejęcia dokonał dyrektor Muzeum Narodowego w Krakowie prof. dr A. Bochnak; nowy budynek został wzniesiony według projektu inż. M. Jaroszewskiego.

ODKRYCIA I PRACE KONSERWATORSKIE

Zamek Piastowski w Brzegu i zagadnienia związane z jego konserwacją były przedmiotem posiedzenia Komisji Konserwatorskiej dnia 27 stycznia 1960 r.

w Zarządzie Muzeów i Ochrony Zabytków w Warszawie. Na posiedzeniu obecni byli m. in. dyrektor Zarządu doc. dr K. Malinowski, prof. dr B. Guérquin, prof. dr M. Morelowski, prof. dr J. Zachwatowicz i mgr inż. S. Kramarczyk, który pracuje od dawna nad dokumentacją projektową zamku w Brzegu. Komisja ustaliła, że zagadnienia konserwatorskie związane z rekonstrukcją krużganków dziedzińca arkadowego zamku zostaną rozwiązane drogą zamkniętego konkursu projektowego, którego wyniki będą rozpatrzone z końcem bieżącego roku.

Zamek krzyżacki w Malborku został częściowo zniszczony przez pożar, który w nocy z 7 na 8 września 1959 r. ogarnął skrzydło póln. i część przyległych zabudowań zamku wysokiego. Straty materialne obliczone zostały na około 4 miliony zł, w mniejszym natomiast stopniu dotyczą wartości zabytkowej obiektu, spowodowane są bowiem przede wszystkim spalaniem konstrukcji dachowej. Dnia 17 września 1959 odbyło się pierwsze posiedzenie powołanej przez Ministra Kultury i Sztuki specjalnej komisji konserwatorskiej pod przewodnictwem prof. dr B. Guérquin, która miała za zadanie ustalenie sposobu postępowania przy zabezpieczeniu i odbudowie zamku. Dnia 30 listopada 1959 odbyła się konferencja u Ministra Kultury i Sztuki T. Galińskiego z udziałem członków komisji i rzeczoznawców, m. in. prof. dr B. Guérquin, dyr. płk K. Koniecznego, prof. dr S. Lorentza, prof. dr J. Zachwatowicza i in. Konferencja ta poświęcona była programowi odbudowy i zagospodarowania zamku w Malborku. Dalsze posiedzenia w dniach 12 grudnia 1959 r. i 2 kwietnia 1960 r. w Ministerstwie Kultury i Sztuki przeznaczone były na omówienie metod prac i miały charakter narad roboczych. Precyzyjne opracowanie wytycznych konserwatorskich i planu zagospodarowania zamku nastąpiło na posiedzeniu specjalnej komisji w Zarządzie Muzeów i Ochrony Zabytków w dniu 3 czerwca 1960 r. W tym czasie dokonano już zabezpieczenia zabytku, zrealizowano nakrycia dachami całości zabudowań zamku wysokiego i średniego oraz przeszklenia okien zespołu zamkowego. Kontynuacja prac konserwatorskich, które zostaną ukończone w obecnym planie 5-letnim, jest w toku. Konsekwencją otwartej dnia 24 lipca 1960 r. wystawy na zamku malborskim (o której notatkę zamieściliśmy w części omawiającej obchody Tysiąclecia w niniejszej Kronice), było posiedzenie dnia 13 października 1960 w Ministerstwie Kultury i Sztuki w Warszawie pod przewodnictwem wicemin. Z. Garstec-

kiego z udziałem członków komisji konserwatorskiej i rzeczoznawców; na posiedzeniu dokonano podsumowania wyników wystawy oraz ustalono założenia organizacji Muzeum w Malborku.

Pałac opacki w Oliwie, wzniesiony w latach 1754—1756 i zniszczony w trakcie działań wojennych 1945 roku jest w odbudowie, która zostanie zakończona w 1963 roku; zbytek został przeznaczony na oddział etnograficzny Muzeum Pomorskiego w Gdańsku.

Zameczek Krasińskich w Opinogórze, wzniesiony przed połową XIX w., został w okresie ostatnich trzech lat poddany pracom konserwatorskim, które zostały zakończone w drugiej połowie 1960 roku. Pałac został przeznaczony na specjalny ośrodek dyspozycyjny Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Warszawie i Muzeum Romantyzmu Polskiego, które powstanie swe zawdzięczać będzie w znacznej mierze dyrektorowi Muzeum im. A. Mickiewicza w Warszawie prof. A. Mauersbergerowi. W niniejszym numerze „Ochrony Zabytków” publikujemy studium mgr J. Baranowskiego, poświęcone zameczkowi w Opinogórze.

Badania archeologiczne w Przemysłu prowadzone w ciągu ostatnich lat na terenie wczesnośredniowiecznego zespołu osadniczego. Badania prowadzone początkowo przez ekipę Muzeum Archeologicznego i Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Rzeszowie, przyniosły wyniki w postaci odkryć obwarowań grodu wczesnośredniowiecznego i pozostałości drewnianego budownictwa mieszkalnego oraz średniowiecznego cmentarzyska. Prace kontynuowane w ostatnim okresie przez zespół pod kierunkiem doc. dr. A. Zakiego, doprowadziły do odkrycia relikwów monumentalnej architektury sakralnej w postaci rotundy.

Pałac w Wilanowie, będący udziałem Muzeum Narodowego w Warszawie, jest terenem szeroko założonego frontu robót konserwatorskich, z którymi wiąże się nie tylko liczne problemy konserwatorskie natury technicznej, lecz także szereg odkryć i badań tak w zakresie architektury, jak i pierwotnego wystroju malarzkiego zabytku. Zasygnalizowane tu zagadnienia postaramy się przedstawić w obszerniejszym omówieniu w następnych zeszytach naszego kwartalnika. Konserwacja pałacu wilanowskiego, prowadzona już od kilku lat, zostanie ukończona w 1965 roku.